

nomenklaturę szeregu innych; dotyczy to przede wszystkim rodzin: *Trochilidae*, *Pipridae*, *Cotingidae*, *Tyrannidae*, *Furnariidae*, *Formicariidae*, *Dendrocolaptidae*. Uporządkował wraz z p. Domaniewskim ornitologiczne typy opisowe Muzeum; zapisał do inwentarza urzędowego poddziału ptaków 1748 obiektów (Nr. 2451—4198); do prowizorycznego inwentarza poddziału ssaków — 1 obiekt (Nr. 645).

Dr. T. Jaczewski zapisał do inwentarza poddziału osteologicznego 24 objekty.

Dział zwierząt bezkręgowych: Dr. Poliński opracowywał pod względem anatom.-systematycznym materiały malakozoologiczne przeważnie polskie i śródziemnomorskie, zwłaszcza *Helicidae* i pewne *Zonitidae*. Uporządkował i w przeważnej części oznaczył zebrane przez siebie w latach ubiegłych krajowe materiały malakozoologiczne; zestawiał je w postaci odrębnego zbioru naukowego mięczaków Polski, wydzielając okazy przeznaczone do utworzenia zbioru wystawowego. Uporządkował naukowy zbiorek wirków (*Turbellaria*) i zapisał 36 obiektów do urzędowego inwentarza poddziału robaków niższych (*Scolecida*).

Dyrektor dr. Wagner w dalszym ciągu porządkował różne części naukowych zbiorów mięczaków, w szczególności *Zonitidae*, *Fruticicolinae*, część fam. *Clausiliidae*. Inwentarz prowizoryczny poddziału mięczaków doprowadził do liczby 12000.

Opracował naukowo otrzymane z król. Muzeum w Sofji zbiory mięczaków bułgarskich i wyniki ujął w obszernem studjum monograficznym (w druku).

Dział owadów: Dr. T. Jaczewski opracowywał naukowo pluskwiaki wodne polskie i egzotyczne. Uporządkował, oznaczył i ustawił zbiór krajowy pluskwiaków różnoskrzydłych, z wyjątkiem jednej podrodziny *Plagiognathinae*; zbiór ten w d. 31 XII 1927 obejmował ogółem w bardzo licznych okazach 324 gatunki, co stanowi około 60% wszystkich stwierdzonych w kraju gatunków.

Dr. J. Kremky opracowywał naukowo poszczególne grupy motyli krajowych (w szczególności *Lycaenidae* i *Tortricidae*) i połudn.-amerykańskich. Wystawiał co pewien czas w dziale wystawowym części zbiorów motyli egzotycznych. Podkreślić należy, że wobec niesłychanej ciasnoty panującej w Muzeum już od chwili jego założenia, ilość witryn działu wystawowego owadów wynosi zaledwie 4; możliwym jest więc wystawianie jedynie znikomej części zbiorów entomologicznych.

Do inwentarza urzędowego poddziału motyli zapisał 132 objekty, mianowicie preparaty mikroskopowe (Nr. 3773 — 3914); dezynfekował zbiory owadów. Uporządkował większą część zbioru naukowego motyli krajowych, mianowicie wszystkie t. zw. motyle większe (*Macrolepidoptera*) a z t. zw. motyli mniejszych (*Microlepidoptera*) rodziny *Pyralidae*, *Tortricidae*, *Glyphipterigidae*, *Pterophoridae* i *Orneodidae*.

P. M. Węgrzecki, pracownik stypendjalny, doprowadzał do porządku i opracowywał zbiory chrząszczy palearktycznych i neotropikalnych; w szczególności uporządkował 400 okazów z rodziny *Buprestidae*, wysłane następnie w celu opracowania do d-ra J. Obenbergera do Pragi, oraz około 1000 okazów z rodziny *Cicindelidae*, wysłane do d-ra W. Horna do Berlina.

Stan inwentaryzacji w d. 31 XII 1927:

1) Inwentarze prowizoryczne: 2) Inwentarze urzędowe (definitywne):

Poddział:	Objektów:	Objektów:
Os Osteologia	—	138
R. Ssaki (<i>Mammalia</i>)	645	—
P. Ptaki (<i>Aves</i>)	4504	4198
X. Gady (<i>Reptilia</i>)	755	—
H. Motyle (<i>Lepidoptera</i>)	3772	3904
J. Chrząszcze (<i>Coleoptera</i>)	—	1764
S. Dwuskrzydłe (<i>Diptera</i>)	—	40
W. Mięczaki (<i>Mollusca</i>)	12000	—
F. Pajęczaki (<i>Arachnoidea</i>)	2409	2206
L. Szkarłupnie (<i>Echinodermata</i>)	63	6
T. Skorupiaki (<i>Crustacea</i>)	115	6
E. Wije (<i>Myriapoda</i>)	52	—
K. Czułkowice (<i>Tentaculata</i>)	28	—
M. Osłoniec (<i>Tunicata</i>)	57	—
C. Robaki niższe (<i>Scolecida</i>)	168	36
D. Pierścienice (<i>Annelida</i>)	129	—
B. Jamochłony (<i>Coelenterata</i>)	440	19
	R a z e m . 25137	12317

(o 1037 więcej niż w d. 31 XII 1926 r.) (o 1940 więcej niż w d. 31 XII 1926 r.)

Zaznaczyć należy, że inwentarzowania wielu poddziałów na razie nie prowadzono, z uwagi na zapowiadzaną konferencję, która ma na celu ustalenie nowych zasad ogólnego inwentarzowania zbiorów zoologicznych, zwłaszcza w zakresie ilości okazów.

5. **Nabytki w zakresie zbiorów** przekraczały ogółem liczbę 32500 okazów (o 6500 więcej niż w r. 1926), z pośród których:

1 okaz zakupiono
 ± 9500 okazów zebrali członkowie personelu
 586 „ otrzymano w drodze wymiany
 ± 22500 „ „ „ „ „ darów.

a) Kupno: 1 skóra małego żarłacza.

b) Zebrane przez personel.

Dr. A. Wagner: ± 500 owadów ze Styrii.

J. Sztolcman: 50 ptaków ze środk. Francji.

Dr. W. Poliński: ± 300 okazów mięczaków, wijów, skorupiaków, wypławków i owadów z pogranicza Beskidu Środkowego i Wschodniego; ± 700 okazów mięczaków morskich, słodkowodnych, lądowych oraz 500 ok. skorupiaków, wijów, robaków, z polskich wybrzeży Bałtyku, 10 ok. (2 gat.) ryb morskich z Bałtyku.

Dr. T. Jaczewski: 22 ok. motyli, 50 chrząszczy z Zagnańska w Kieleckiem; ± 80 ok. mięczaków i pluskwiaków z jez. Balaton (Węgry).

Dr. J. Kremky: 475 motyli, \pm 500 ok. chrząszczy, \pm 50 ok. pluskwiaków z Nałęczowa i okolic Warszawy.

Miecz. Węgrzecki, pracownik stypendjalny Muzeum: \pm 5000 ok. chrząszczy z Milanówka i innych okolic Warszawy, 170 ok. chrząszczy z Beskidu Wsch.; 272 motyle, 752 chrząszcze, 225 pluskwiaków i 50 okazów ślimaków z okolic Konstantynopola.

E. Sapiński: 42 ok. ptaków i 1 morświn z Helu.

Pozatem p. M. Gieysztor, były pracownik stypendjalny Muzeum (r. 1925), złożył 50 preparatów mikroskopowych z wirków *Rhabdocoela* okolic Warszawy.

c) Wymiana mniej potrzebnych duplikatów dała w wyniku nabytki następujące:

Philippe Dautzenberg (Paris): 38 obiektów (100 okazów) mięczaków marokańskich, chińskich i nowo-kaledońskich.

Dr. Arturo Bofill y Poch (Barcelona): 62 obj. (265 okazów) mięczaków hiszpańskich.

Dr. David Geyer (Stuttgart): 24 ok. *Limnaea stagnalis* L. var. *lacustris* Stud.

Dr. Lajos Soós (Budapest): 4 obj. (23 okazy) ślimaków węgierskich.

Dr. Leo Rušnov (Wien): 21 obj. (70 okazów) ślimaków austriackich i innych.

Dr. Daniel Czekelius (Hermannstadt); 92 ok. motyli przeważnie z Rumunii.

Dr. Władysław Szaniawski: 8 ok. motyli z Parany.

d) D a r y.

1) Dział z zwierząt kręgowych.

Dr. Jerzy Ruzkowski: 8 ok. ryb morskich z Bergen (Norwegja).

Dr. Władysław Rogowski: 5 ok. ptaków z Brazylii.

Henryk Potocki: 14 ok. ptaków i miodożer kapski (*Mellivora capensis*) z Afryki).

Józef Potocki: 5 ok. ptaków z Dundwa (granica Nepalu).

Mieczysław Pągowski: 1 czerwonak, 1 kameleon, 1 małpka.

Warsz. Ogród Zoologiczny: 3 małpy, 1 ostronos, 2 węże boa.

Alfred Tyszkiewicz: (Verneuil en Brenne, France) 2 żbiki francuskie.

Szymon Tenenbaum: 5 jaszczurek z Palestyny.

2) Dział z zwierząt bezkręgowych (oprócz owadów).

Prof. Dr. Julj. Rafalski (Poznań): 8 gatunków (36 okazów) mięczaków ze stanu S-ta Catharina w Brazylii, zebrane przez ofiarodawcę w r. 1926.

Mich. Łopuszański (Włodzimierz Woł.): 7 obj. (60 okazów) mięczaków wołyńskich, zebr. przez ofiarodawcę.

S. Zb. Różycki: 320 okazów mięczaków z Podola; 360 okazów mięczaków z niebadanych okolic Bułgarii, w tem parę nowych gatunków i form; zebrane przez ofiarodawcę.

Jan Czarnocki: 400 ok. mięczaków z pow. kieleckiego i Gór Świętokrzyskich; zebr. przez ofiarodawcę.

Dr. Al. Mazurek: 50 ok. ślimaków, zebr. w Narwi.

Wiktoria Wolberg: 245 ok. (10 gat.) mięczaków zebr. przez ofiar. w Bzurze pod Sochaczewem.

Jan Samsonowicz: 170 ok. ślimaków z Dobrudży, zebr. przez ofiarodawcę.

Stan. Małkowski: próbki torfowe ze ślimakami.

Buczyński: 2 skorpiony, 2 solpugi, 1 pająk z Angory.

Teof. Modrzejewski: Skolopendra z St. Chamas, zebr. przez ofiarod.

Dr. Marja Dyrdowska: (Poznań): 10 okazów ślimaków wielkopolskich, zebr. przez ofiarod.

Dr. Jan Zabiński: 16 ok. (3 gat.) ślim. zebr. przez ofiarod. na wyspie Rab (Arbe).

Dr. Jerzy Ruskowski: 5 ok. skorupiaków, 1 jamochłon, 11 mięczaków morskich z pod Bergen (Norwegja).

G. Heinrich (Borówki, Pomorze): 45 ok. ślimaków z pogranicza Persji i Kaukazu, zebr. przez ofiarod.

Dr. Carlo Alzona (Milano, Limbiate): 160 ok. ślimaków włoskich.

Zakł. Geol. Uniw. Warsz.: 200 ok. (6 gat.) mięczaków z Wisły.

Prof. Dr. Wacław Roszkowski: 100 próbek (+ 1200 ok.) z bezkręgowcami z Tatr, zebr. przez ofiarod.

Dyr. Dr. A. Wagner: 400 okazów (150 gatunków) ślimaków z Jugosławji Bułgarji i Francji.

Janusz Domaniewski (Zakopane): 360 ok. (około 30 gat.) mięczaków ląd., słodkow. i morskich z Dobrudzy, zebr. przez ofiarod.

Prof. Dr. W. Stefański: 190 ok. ślimaków z zach. brzegów Morza Czarnego, zebr. przez ofiarodawcę.

Dr. Michael Rotarides (Szeged, Węgry): 25 okazów (6 gat.) ślimaków węgierskich.

Stanisław Weigner (Borysław): 40 okazów (12 gat.) ślimaków z Kolumbji, zebranych przez ofiarodawcę.

Antoni Jankowski: 280 okazów (30 gat.) ślimaków krajowych.

3) D z i a ł o w a d ó w.

Bol. Danieyko (Nowogródzkie), 4 wielkie oszklone gabloty z \pm 500 ok. motyli ze wszystkich części świata i 50 okazów egzotycznych chrząszczy i prostoskrzydłych.

J. Domaniewski (Zakopane): \pm 750 ok. owadów, przeważnie chrząszczy i motyli z Dobrudzy.

Dr. K. Gajl: 74 prepar. mikroskop. do morfologii wioślaków krajowych

Dr. T. Jaczewski: \pm 8000 ok. pluskwiaków krajowych zebranych w r. 1920 i 1921.

Dr. J. Kremky: zbiór motyli krajowych \pm 600 gatunków (\pm 3500 okazów) i \pm 500 ok. chrząszczy krajowych, zebranych w latach dawniejszych.

L. i M. Masłowscy: 110 motyli z okolic Warszawy, Kielc, Zakopanego i Glinika Marjamp.

St. Smreczyński (Kraków): 3 ok. rzadszych pluskwiaków krajowych z rodz. *Miridae*.

P. Szczukowa: 15 gablotek oszklonych z owadami, przeważnie chrząszczami (\pm 800 ok.).

Sekcja Nauk. Koła Leśn. Szk. Gł. G. W.: 1 okaz *Bryodema tuberculata* z pow. augustowskiego.

Sz. Tenenbaum: 5 motyli z okol. Warszawy i Zakopanego.

M. Węgrzecki: 562 motyle krajowe, + 2000 ok. chrząszczy kraj. i 15 pluskwiaków z Włocławka.

Dr. J. Żabiński: 5 ok. *Mantidae* z Jugosławji.

St. Żywno (Grodno): 700 motyli z okolic Grodna.

6. Biblioteka i jej nabytki.

Dalsze części biblioteki otrzymały katalog kartkowy (por. punkt 8).

Do inwentarza zapisano 1722 numery (Nr. 12233—13954) t. j. o 592 więcej niż w r. 1926. Z liczby powyższej otrzymano:

w drodze kupna	317	(o 250 więcej niż w r. 1926)
„ „ wymiany wydawnictw: 677 („ 43 „ „ „ „)		
„ „ „ duplikatów bibl.	24 („ 6 „ „ „ „)	
„ „ darów	704 („ 293 „ „ „ „)	

Razem 1722

Dary złożyli pp.: J. Sztolcman 241, Dr. T. Jaczewski 136, K. Demel (Hel) 90, dr. W. Poliński 54, dr. A. Wagner 49, Wydział Nauki Min. W. R. i O. P. 20, J. Domaniewski 11, S. Tenenbaum 10, G. Wereszczagin (Leningrad) 10; mniej niż po 10 (a łącznie 123): Kasa im. Mianowskiego, Academia Româna (Bucuresti), Inst. Zool. Uniw. Poznańskiego, Muzeum Tatr. w Zakopanem, Muzeum Przyr. w Grodnie, Redakcja Łowca Pol., Redakcja „Russk. Zool. Żurnał“ (Moskwa) oraz pp. prof. dr. R. Błędowski, dr. J. Bowkiewicz (Wilno) † Ksaw. Branicki, prof. dr. L. J. Bykowski (Lwów), dr. F. Cieszyński, prof. K. Czerwiński, prof. dr. B. Dybowski (Lwów) dr. M. Dyrkowska (Poznań), L. Ejsmont, Ch. Janet (Paris), dr. J. Jarocki, dr. J. Kołodziejczyk, Hal. Kremky, dr. J. Kremky, prof. dr. St. Kulczyński (Lwów), dr. W. Kulmatycki (Bydgoszcz), Z. Lorec, prof. dr. E. L. Niezabitowski (Poznań), E. Polińska, S. Z. Różycki, prof. dr. W. Roszkowski, dr. J. Ruskowski, dr. Fr. Skupieński, dr. P. Stonimski, prof. dr. E. Strand (Riga), dr. K. Strawiński (Skierniewice), dr. W. Szaniawski, Alfr. Tyszkiewicz (Verneuil, France), dr. T. Wolski, dr. J. Zaborski, dr. J. Żabiński.

7. **Wydawnictwa.** Wydano 4-ty zeszyt V tomu oraz zeszyty 1, 2 i 3 tomu VI „Prac Zoologicznych Pol. Państw. Muz. Przyr.“, ogółem 362 str., 55 rysunków tekst. i 14 tablic.

8. **Uwagi dotyczące czynności personelu.** Oprócz zwykłych obowiązków urzędowych:

Dyr. Wagner i wicedyr. Sztolcman pełnili nadal szereg czynności, wchodzących w zakres pracy naukowej i konserwatorskiej, w poddziale mięczaków oraz poddziale ptaków, dr. Poliński — czynności redaktorskie, bibliotekarskie, a od 15 V—30VI zastępco czynności dyrektorskie; dr. Jaczewski prowadził wymianę wydawnictw i kontrolę frekwencji Muzeum, przy pomocy st. woźnego J. Poborczyka; dr. Kremky objął prowadzenie bibliotecznego katalogu kartkowego i sporządził przeszło 2000 kartek; p. Kulewska pomagała przy preparowaniu owadów.

9. Działalność naukowa i dydaktyczna członków personelu.

a) Publikacje.

[Dr. A. Wagner: monograficzna praca „w Pracach Zool. P. P. M. P.“ — w druku].

- J. Sztolcman: 1) Révision des olseaux néotropicaux de la collection du Musée Polonais d'Histoire Naturelle. Prace Zool. P. P. M. P., V, 4 (1926), Warszawa.
- 2) Les types d'oiseaux au Musée Polonais d'Histoire Naturelle. Ibidem, VI, 2 (1927) [wraz z J. Domaniewskim].
Nadto artykuły:
† Xawery Branicki. Prace Zool. P. P. M. P., V, 4 (1926), Warszawa.
- Jak unikać wypadków z bronią. Warszawa.
Kilka artykułów i sprawozdań z literatury przyrodniczo-łowieckiej w „Łowcu Polskim“.
- Dr. W. Poliński: 1) Ein augenloses *Dendrocoelum* aus den Ost-Karpaten. Prace Zool. P. P. M. P., V, 4 (1926), Warszawa.
- 2) Ślimaki z dyluwjum Kielc. - Posiedzenia Naukowe Państw. Inst. Geol., Nr. 17 (1927), Warszawa.
Nadto: dwa sprawozdania krytyczne z bieżącej literatury malakozool. w „Przeglądzie Zagadnień Naukowych“ Kosmosu, III (1927), Lwów, oraz w „Archiwum hydrobiologii i rybactwa,“ II, 4 (1927), Suwałki.
Artykuł: O wypławkach krynicznych. Przyrodnik, III (1926), Cieszyn. — [Pozatem 2 prace i 1 artykuł — w druku] ¹⁾.
- Dr. T. Jaczewski: 1) Parę uwag o rodzaju *Corixa* Geoffr. Pol. Pismo Entomol., V (1926), Lwów.
- 2) *Corixidae* from the state of Paraná. Prace Zool. Pol. P. M. P., VI, 1 (1927), Warszawa.
- 3) Zur Erforschung des Persischen Golfes. Aquatile Heteropteren. Entomolog. Mitteilungen, XVI (1927). Berlin — Dahlem.
- 4) Systematic and Geographical Notes on Aquatic Heteroptera of the Ethiopian Region, I. Annals and Magazine of Nat. Hist., 1927, London.
- 5) A brief note on the morphology and systematic position of *Ectemnostega quadrata* (Sign.) Entomologisk Tidskrift, 1927, Stockholm.
- 6) Argentinian *Corixidae* collected by Mr A. C. Jensen Haarup. Prace Zool. P. P. M. P., VI (1927), Warszawa.
- 7) Nowy dla fauny polskiej gatunek wioślaka (*Corixidae*). Pol. Pismo Entomolog., VI (1927), Lwów.
- Dr. J. Kremky. Materiały do fauny motyli Polski, II (województwo Nowogródzkie). Pol. Pismo Entomol., VI (1927), Lwów.
Pozatem wszyscy członkowie personelu naukowego przygotowywali do druku szereg prac i artykułów, przeważnie lub częściowo na podstawie trwającego bez przerwy opracowywania zbiorów Muzeum.

¹⁾ Wymieniona w sprawozdaniu za r. 1926 praca „Układ krwionośny“ etc. opublikowana została w „Pamiętniku I-go Zjazdu Anatom.-Zool. w Warsz.“ i nosi datę 1927.

b) Wycieczki i badania w terenie.

Dr. A. Wagner zbierał owady w Styrii.

Dr. W. Poliński prowadził od d. 22—31 VII badania zoogeograficzne na pograniczach Beskidu Środk. i Karpat Wsch., zwłaszcza w dorzeczu górnego Sanu. Od 10—20 VII i od 2 VIII—28 VIII odbywał poszukiwania faunistyczne i zbierał materiał dla Muzeum na polskim wybrzeżu oraz w wodach przybrzeżnych Bałtyku.

Dr. T. Jaczewski zbierał przygodnie owady w Zagnańsku w górach Świętokrzyskich.

Dr. J. Kremky zbierał materiały entomologiczne dla Muzeum w Nałęczowie w maju, lipcu i wrześniu; w okolicach Warszawy — w sierpniu.

P. M. Węgrzecki zbierał dla Muzeum chrząszcze na wiosnę i w jesieni w okolicy Warszawy, w miesiącach letnich owady w Beskidzie Wsch., a następnie w okolicy Konstantynopola.

c) Udział w zjazdach.

Wicedyr. Sztolcman w maju 1927 r. brał udział w „Congrès International pour l'étude et la protection des oiseaux” w Brukseli, jako delegat Min. W. R. i O. P., Państw. Rady Ochrony Przyrody i T-wa Opieki nad Zwierzętami. Wygłosił komunikat naukowy „Sur la structure de pattes chez le martinet (*Apus apus* Linn.) [w druku].

Dr. W. Poliński w czerwcu 1927 r. brał udział w II Zjeździe Geografów i Etnografów Słowiańskich jako delegat P. P. Muz. Przyrodniczego oraz jeden z delegatów Pol. T-wa Anatomiczno-Zoologicznego; wygłosił komunikat naukowy „O roli Karpat w zoogeografii Europy” [w druku].-We wrześniu dr. W. Poliński brał udział w „X Międzynarodowym Zjeździe Zoologicznym” w Budapeszcie, jako jeden z dwu delegatów P. P. Muz. Przyrodniczego; wygłosił komunikat naukowy „L'appareil circulatoire artériel des Gastéropodes Pulmonés et son importance systématique” [w druku].

Dr. T. Jaczewski w czerwcu 1927 r. brał udział w II Zjeździe Geografów i Etnografów Słowiańskich, na którym wygłosił komunikat naukowy „O rozmieszczeniu geograficznym wioślaków” [w druku]. We wrześniu brał udział w „X Międzynarodowym Zjeździe Zoologicznym” w Budapeszcie, jako jeden z dwu delegatów P. P. Muz. Przyr.; wygłosił komunikat „On the fossil *Corixidae* from Borysław in Poland. Second Contribution [w druku]. - Z polecenia Dyrekcji brał udział w konferencji Fitopatologów i Entomologów w Warszawie.

d) Działalność pozamuzealna. Wicedyr. Sztolcman wykładał w dalszym ciągu w Szkole Głównej Gosp. Wiejskiego „Łowiectwo”. Redagował czasopismo fachowe „Łowiec Polski”. Był członkiem Państw. Rady Ochrony Przyrody.

Dr. W. Poliński, jako (od r. 1926) profesor Wolnej Wszechnicy Polskiej, wykładał w sem. letnim „Zasady zoogeografji”. Jako docent Szkoły Głównej Gosp. Wiejsk. w dalszym ciągu prowadził wykłady i ćwiczenia z „Zoologii leśnej”. Był przewodniczącym Sekcji Zool. Oddziału Warszawskiego Komisji Fizjogr. Pol. Akad. Umiej., a do kwietnia i sekretarzem tegoż Oddziału.

Dr. T. Jaczewski przed Kongresem Zoologicznym w Budapeszcie opracował część zbioru wioślaków (*Corixidae*) w Węgierskim Muzeum Narodowym W pracy tej pomocną była p. Halina Jaczewska.

Dr. J. Kremky był sekretarzem Sekcji Zoolog. Oddziału Warsz. Komisji fizjograficznej P. Ak. Um., a od kwietnia i sekretarzem całego oddziału.

e) Stosunki z uczonymi i instytucjami naukowymi zwiększyły się i pogłębiły nie tylko dzięki wzmoczonej wymianie korespondencji naukowej, odbitek prac i okazów, ale i w wyniku bezpośredniego nawiązania kontaktu członków personelu Muzeum z szeregiem uczonych zagranicznych w czasie wymienionych powyżej kongresów w Warszawie, Budapeszcie i Brukseli.

Muzeum udzielało informacji i pomocy niedawno założonemu Muzeum Przyrodniczemu w Grodnie.

Król, Muzeum w Sofji, które w r. 1926 zwróciło się do dyr. Wagnera z propozycją opracowania zbiorów malakozoologicznych tegoż Muzeum, w dalszym ciągu nadsyłało dyr. Wagnerowi materiały z tego zakresu.

Dr. Poliński opracowywał nadesłane mu z propozycją zbadania materiały malakozoologiczne z Węgier (Dr. M. Rotarides, Uniw. Szeged.), i z Anglii (J. R. le B. Tomlin, redaktor „Journal of Conchology“; J. W. Taylor, prezes Conchological Society).

Wicedyr. Sztolcman przesyłał dwukrotnie p. Clyde Toddowi w Pittsburgu do Carnegie Muzeum okazy ptaków neotropikalnych opisywanych przez p. Sztolcmana, ś. p. Taczanowskiego i innych, a d-wi J. Grinnellowi (Mus. of Vert. Zool. Univ. of California, Berkeley) — rzadkie okazy ssaków z b. kolekcji Sztolcmana.

Dr. T. Jaczewski opracowywał nadesłane mu materiały hemipterologiczne z Deutsches Entomolog. Institut w Berlinie, Imp. Bureau of Entomol. w Londynie, od p. A. C. Jensen-Haarup'a w Silkeborg (Danja).

Nie wymieniono tu bardzo licznych materiałów naukowych, otrzymanych na życzenie członków personelu Muzeum do opracowania od różnych badaczy i instytucji zagranicznych i krajowych; z wieloma z pośród tych badaczy personel pozostawał w stałym listownym kontakcie naukowym.

10. Pracownicy naukowci z poza Muzeum.

P. Janusz Domaniewski, kustosz Muzeum Tatrzańskiego i łowczy Fundacji Kórnickiej, pracował w poddziale ptaków i ogłosił wraz z wicedyr. Sztolcmanem wspomniany już powyżej (punkt 9-a) wykaz typów ornitologicznych Muzeum.

Dr. Hieronim Jawłowski (Wilno) w dalszym ciągu opracowywał muzealne zbiory wijów Polski niżowej.

Prof. dr. Wacław Roszkowski opracowywał muzealne błotniarki amerykańskie.

P. A. Kreczmer, kustosz Muz. Przem. i Roln., współpracował z dr. Kremkym przy porządkowaniu krajowego zbioru motyli.

P. M. Masłowski, student politechniki, pracował podobnie w powyższym poddziale zbiorów muzealnych.

P. Stan. Adamczewski, uczeń gimn., korzystał przez czas dłuższy z wskazówek d-ra Kremkego w zakresie motyli krajowych.

Ponadto korzystali doraźnie z biblioteki, zbiorów i informacji personelu rozmaici pracownicy naukowci, pedagogowie, rysownicy, oraz szereg instytucyj warszawskich i zamiejscowych.

11. **Frekwencja publiczności i szkół.** Muzeum zwiedziło 84147 osób (o 3083 więcej niż w r. 1926), w tej liczbie 450 wycieczek szkolnych i innych o łącznej ilości 14360 uczestników.

Na poszczególne miesiące roku przypadają następujące ilości zwiedzających:

I: 8599	VII: 4649
II: 7095	VIII: 4719
III: 11076	IX: 6246
IV: 7347	X: 7760
V: 7872	XI: 6499
VI: 6753	XII: 5532

Z pośród wycieczek zamiejscowych większość pochodziła z różnych okolic Polski środkowej; z innych wymienić można, między innymi, wycieczki przybyłe z następujących miejscowości: Nowogródek, Lida, Żołudek Lidzki, Hobszany (pow. oszmiański), Wilno, Trostaniec (Wołyń), Działdowo, Kościerzyna, Leszno, Kraków, Lwów; nadto wycieczka zbiorowa z Kaszub oraz wycieczka dzieci z Górnego Śląska, wycieczka młodzieży polskiej z Westfalji i Nadrenji. Zwiedziła Muzeum również wycieczka studentów słowackich z Bratislavy. W czerwcu zwiedzili Muzeum uczestnicy II Zjazdu Geografów i Etnografów Słowiańskich, zgrupowani w Sekcji Zoologicznej, w tej liczbie prof. K. Absolon (Brno) z małżonką, prof. S. Stanković (Beograd). Nadto w ciągu roku zwiedzili Muzeum z pośród badaczy zagranicznych: dr. W. L. McAtee (Washington, Bur. of Biol. Survey, U. S. Dep. Agr.), prof. dr. S. Goto (Tokyo, Imp. University). Dr. G. Wereszczagin (Leningrad, Muzeum Zool. Z. S. R. R.).

12. **Konferencje personelu naukowego** odbywały się podobnie jak w r. 1926.

13. Wymiana wydawnictw.

W dniu 1 stycznia 1927 r. Muzeum prowadziło wymianę wydawnictw z 271 instytucjami o pokrewnym charakterze, w tej liczbie były 52 instytucje krajowe.

W ciągu roku 1927 Polskie Państwowe Muzeum Przyrodnicze nawiązało wymianę wydawnictw z następującymi instytucjami i towarzystwami naukowymi.

Uzupełnienia i zmiany dotyczące wykazu instytucji i towarzystw naukowych, z którymi Polskie Państwowe Muzeum Przyrodnicze prowadzi wymianę wydawnictw.

(Additions et changements concernant la liste des institutions et sociétés scientifiques, qui se trouvent en relation d'échange de publications avec le Musée Polonais d'Hist. Nat.).

POLSKA (POLOGNE).

Bydgoszcz. Pracownia Rybacka Państw. Naukowego Instytutu Rolniczego.
 Łódź. Towarzystwo Przyrodnicze im. Staszycy.
 Warszawa. Redakcja „Wszechświata“.

- ANGLJA (ANGLETERRE).
 Dundee. The Free Libraries, Museums and Fine Art Galleries.
- CZECHOSŁOWACJA (ČECHOSLOVAQUIE).
 Brno. Přírodovědecká Fakulta Masarykovy University.
- FINLANDJA (FINLANDE).
 Helsinki. Universitets Zoologiska Institutionen.
- FRANCJA (FRANCE).
 Avignon. Académie de Vaucluse.
 Lyon. Société Linnéenne.
- JAPONJA (JAPON).
 Fukuoka. Department of Agriculture, Kiushiu Imperial University.
 Sapporo. Entomological Museum, Hokkaido Imperial University.
 " The Sapporo Natural History Society.
 Tokyo. Faculty of Agriculture, Tokyo Imperial University.
- JUGOSŁAWJA (ROYAUME S. H. S.).
 Lubljana. Muzejsko Društvo za Slovenijo.
- KANADA (CANADE).
 Guelph. The Entomological Society of Ontario.
- ŁOTWA (LETTONIE).
 Riga. Sistem. Zoolog. Instituts, Latviā Universitate.
- NOWA ZELANDJA (NOUVELLE ZÉELANDE).
 Wellington. The New Zealand Institute.
- PALESTYNA (PALESTINE).
 Tel-Aviv. Institute of Agriculture and Natural History.
- RUMUNJA (ROMANIE).
 Cernăuți. Facultatea de Stiinte, Universitatea.
 Cluj. Muzeul Ardelean (Erdélyi Múzeum).
- STANY ZJEDNOCZONE A. P. (ÉTATS UNIS A. N.)
 New York, N. Y. The Bingham Oceanographic Collection.
 San Diego, Calif. The San Diego Society of Natural History.
- SZWAJCARJA (SUISSE).
 Aarau. Aargauische Naturforschende Gesellschaft.
 Bern. Naturforschende Gesellschaft.
 Chur. Naturforschende Gesellschaft Graubündens.
- SZWECJA (SUÈDE).
 Experimentalfältet. Centralanstalten för försökväsendet på jordbruksområdet, Entomologiska Avdelningen.
- URUGWAJ (URUGUAY).
 Montevideo. Museo de Historia Natural.

WĘGRY (HONGRIE).

Budapest. Magyar Királyi Madártani Intézet.
Tihany. Magyar Biológiai Intézet.

WŁOCHY (ITALIE).

Pisa. Società Toscana di Scienze Naturali.

WYSPY FILIPIŃSKIE (ILES PHILIPPINES).

Manila, P. I. Bureau of Science.

WYSPY HAWAJSKIE (ILES HAWAII).

Honolulu. The Bernice P. Bishop Museum.

ZWIĄZEK SOCJALISTYCZNYCH REPUBLIK RAD (UNION DES RÉPUBLIQUES SOCIALISTES SOVIÉTIQUES).

Kertch. Ichtyological Laboratory.
Kiew. Académie des Sciences Oucraïnienne.
" Société des Naturalistes.
Leningrad. Laboratoire Zoologique de l'Académie des Sciences.
Moskwa. Biologische Station zu Kossino.
" Société des Naturalistes.
Sebastopol. Station Biologique.
Simferopol. Section d'Histoire Naturelle du Musée Central de Tauride
Sverdlovsk. Musée d'Oural.
Tiflis. Musée de Géorgie.

Wykaz powyższy obejmuje 41 instytucyj i towarzystw. W ciągu roku 1927 przerwano prowadzenie wymiany z redakcją „Przyrodnika“ w Cieszynie, gdyż czasopismo to przestało wychodzić.

Dodając 41 i odrzucając 1 w stosunku do liczby 271 z końca roku 1926, otrzymujemy na dzień 31 grudnia 1927 roku: 311 instytucyj i towarzystw naukowych (w tem 54 kraj.), pozostających w stosunku wymiany wydawnictw z Polskiem Państwowem Muzeum Przyrodniczem.